herpy

WĘŻE

Eastern milksnake

Lampropeltis triangulum

Lampropeltis triangulum to smukły, skryty wąż z rodziny połozowatych, pochodzący ze wschodniej części Ameryki Północnej. Nazwa ta przez długi czas obejmowała całą grupę barwnych węży, a wiele sprzedawanych pod nią zwierząt należy dziś do innych gatunków. Wąż prowadzi nocny tryb życia, jest spokojny i łatwy w utrzymaniu, ale żywi się gryzoniami i nie może mieszkać razem z innymi wężami.

Rodzina: Colubridae

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**55-115 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**15-20 lat**
Aktywność	**O zmierzchu i w nocy**
Tryb życia	**Naziemny**
Środowisko	**Lasy i łąki strefy umiarkowanej**
Trudność	**Początkujący**

HODOWLA

Min. terrarium	**120 × 60 × 45 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**23-27 °C**
Miejsce wygrzewania	**29-32 °C**
Temperatura w nocy	**21-23 °C**
Wilgotność	**40-60%**
Woda	**Miska z wodą**
UVB	**Opcjonalne**
Zimowanie	**11-13 °C** 10-12 tygodni
Pokarm	**Kręgowce**
Utrzymanie	**Pojedynczo**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Dojrzałość płciowa	**36-48 miesięcy**
Wielkość zniesienia	**2-24 jaj**
Zniesienia w roku	**1**
Inkubacja	**58-65 dni** przy 27-29 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Niewymieniony**
Załącznik unijny	**Niewymieniony**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Lampropeltis triangulum ma gładkie, błyszczące łuski, małą, zaokrągloną głowę, która prawie nie odcina się od szyi, oraz smukłe lub średnio masywne ciało. U wielu form z tej grupy ubarwienie składa się z czerwonych, czarnych i żółtych lub białych pierścieni. Przypomina to węża koralowego i jest formą mimikry, która odstrasza drapieżniki. Forma wschodnia nie ma wyraźnych pierścieni: jest szara do brązowej, z czerwonymi lub brązowymi plamami o ciemnym obrzeżeniu, a na karku ma jasny znak w kształcie litery V lub Y. Epitet gatunkowy to łacińskie słowo oznaczające 'trójkąt' i odnosi się do kształtu przedniej krawędzi pierwszej plamy.

Wielkość w obrębie grupy jest bardzo zróżnicowana, od około 35 cm u najmniejszych form do 180 cm u największych. Wschodnia forma nominatywna osiąga zwykle 90-115 cm, podczas gdy *L. t. syspila* z prerii dorasta do 55-70 cm. Samce są zazwyczaj dłuższe, ale samice bywają masywniejsze. Wąż nie jest jadowity i zabija ofiarę przez uduszenie. Zagrożony

najpierw próbuje uciec, a jeśli nie może, wibruje ogonem i atakuje. Najczęściej jest to blef.

L. triangulum przez długi czas był gatunkiem zbiorczym obejmującym do 24 podgatunków, od południowo-wschodniej Kanady po Ekwador. W 2014 roku grupę podzielono na podstawie badań genetycznych na kilka gatunków: *L. triangulum*, *L. gentilis*, *L. annulata*, *L. polyzona*, *L. abnorma* i *L. micropholis*, a *L. elapsoides* również uznaje się za odrębny gatunek. Popularne w hodowli formy z Meksyku i Ameryki Środkowej należą obecnie do *L. polyzona* (np. formy z Puebli i Sinaloi) oraz *L. abnorma* (formy honduraskie), ale często nadal sprzedaje się je pod starą nazwą. *L. triangulum* i *L. gentilis* płynnie przechodzą jednak w siebie w szerokiej strefie przejściowej w Kansas i Missouri, dlatego od 2022 roku część autorów ponownie traktuje *L. gentilis* jako podgatunek *L. triangulum*. Granice gatunku nie są więc ostatecznie wyjaśnione.

Poradnik dotyczy *L. triangulum* w wąskim znaczeniu, który jest rzadko spotykany w niewoli. Dane dotyczące utrzymania i rozmnażania pochodzą w dużej mierze od form tropikalnych, które są znacznie częściej spotykane w terrariach. Jeśli nie znasz właściwego gatunku swojego zwierzęcia, zapytaj sprzedawcę o jego pochodzenie. Wyhodowano wiele odmian barwnych i wzorów (morf), zwłaszcza form tropikalnych, ale poradnik dotyczy gatunku.

Występowanie i środowisko

Lampropeltis triangulum w wąskim znaczeniu występuje we wschodniej części Ameryki Północnej: od południowo-wschodniego Ontario i południowego Quebecu przez Nową Anglię i dalej na południe wzdłuż wschodniego wybrzeża do Wirginii oraz północnej części Karoliny Północnej i Południowej. W głębi lądu dociera do północnej Georgii, Alabamy, Missisipi i Luizjany, a na zachodzie do Minnesoty, Iowa, Missouri i Arkansas oraz wschodnich prerii w Nebrasce, Kansas i Oklahomie. Występuje także na pogórzu Appalachów.

Zasięg został zawężony w wyniku badań genetycznych, więc stanowiska z Meksyku, Ameryki Środkowej i Ameryki Południowej przypisuje się dziś innym gatunkom z tej grupy, takim jak *L. annulata*, *L. abnorma* i *L. polyzona*. Jeśli uwzględnić *L. gentilis*, zasięg ciągnie się dalej na zachód przez prerie aż do Kolorado i Teksasu. Mapa pokazuje wyłącznie zasięg w wąskim znaczeniu.

> **Naturalny zasięg:** Kanada i Stany Zjednoczone.

ŚRODOWISKO

Gatunek zamieszkuje widne lasy liściaste i mieszane, ale także bagna, prerie, tereny rolnicze, kamieniste zbocza i wydmy piaszczyste. W ciągu dnia wąż ukrywa się pod pniami, kamieniami i deskami oraz w starych stodołach, a o zmierzchu i w nocy wychodzi na polowanie. Prowadzi głównie naziemny tryb życia, ale dobrze się wspina i pływa.

W chłodniejszych rejonach zapada w zimowy spoczynek od października lub listopada do kwietnia. W niektórych miejscach węże wędrują między wilgotniejszymi terenami letnimi a suchszymi, wyżej położonymi zimowiskami. Młode osobniki żywią się owadami, ślimakami i dżdżownicami, ale także małymi jaszczurkami i młodymi wężami. Dorosłe zjadają głównie małe ssaki, takie jak myszy i nornice, ale także jaszczurki, zwłaszcza scynki, ptaki i jaja, żaby oraz inne węże.

Hodowla

TERRARIUM

Dorosły *Lampropeltis triangulum* potrzebuje terrarium o wymiarach co najmniej 120 × 60 × 45 cm. Małym osobnikom poniżej 90 cm wystarczy 90 × 45 × 45 cm. Młode mogą zaczynać w małym pojemniku i być przenoszone do większego w miarę wzrostu. Terrarium musi się zamykać na zamek, ponieważ te węże są mistrzami ucieczek, i musi mieć dobrą wentylację.

Podłoże powinno mieć około 10 cm głębokości i utrzymywać umiarkowaną wilgotność. Sprawdza się mieszanka ziemi bez nawozów, włókna kokosowego i odrobiny piasku, a warstwa liści na wierzchu zapewnia kryjówki i zatrzymuje wilgoć. Można używać wiórów osikowych, ale szybko pojawia się na nich pleśń, gdy podłoże się zawilgoci. Odchody i kwas moczowy usuwa się codziennie, a całe podłoże wymienia co 3-4 miesiące.

Umieść co najmniej dwie kryjówki, jedną w ciepłym, a drugą w chłodnym końcu. Powinny być na tyle małe, żeby zwinięty wąż ciasno je wypełniał. Gałęzie, kora korkowa i rośliny urozmaicają wystrój, a płaski kamień nad ciepłą kryjówką tworzy miejsce do wygrzewania. Trzymaj węża pojedynczo, ponieważ gatunek zjada inne węże, także osobniki własnego gatunku.

Czytaj więcej: Ciepło i temperatura Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

TEMPERATURA

Lampropeltis triangulum prowadzi nocny tryb życia i ogrzewa się głównie pod kamieniami i innymi przedmiotami nagrzanymi przez słońce, ale czasami wygrzewa się też na otwartej przestrzeni. Miejsce do wygrzewania powinno mieć 29-32 °C na powierzchni, chłodny koniec 23-27 °C, a w nocy temperatura powinna wynosić 21-23 °C. Optymalna temperatura może się nieco różnić między formami.

Ciepło zapewnia jedna lub dwie żarówki halogenowe albo mata grzewcza w jednym końcu, sterowane termostatem. Żarówki grzewcze wyłącza się na noc, a jeśli potrzebne jest ogrzewanie nocne, stosuje się ceramiczny promiennik ciepła lub panel promiennikowy. Temperaturę miejsca do wygrzewania mierz termometrem na podczerwień, a w kryjówce cyfrowym termometrem z sondą.

Zbyt wysokie temperatury powodują ospałość i stały głód, a zbyt niskie złe trawienie i zwracanie pokarmu. Wąż musi mieć możliwość samodzielnego wyboru temperatury i nie może mieć dostępu do źródeł ciepła, których mógłby dotknąć.

WILGOTNOŚĆ I WODA

Odpowiednia jest wilgotność względna 40-60 %. W chłodnym końcu i w nocy może być wyższa, a w ciepłym końcu niższa. Mierz ją na środku terrarium cyfrowym higrometrem. Podłoże powinno być lekko wilgotne, nigdy mokre, a wentylacja dobra, żeby nie pojawiła się pleśń.

W chłodnym końcu umieść wilgotną kryjówkę z wilgotnym torfowcem, regularnie wymienianym, żeby wąż mógł bez problemu przejść linienie. Jeśli wylinka schodzi w kawałkach, powietrze jest zbyt suche. W razie potrzeby lekko zraszaj podłoże i zapewnij miskę ze świeżą wodą, na tyle dużą, żeby wąż mógł się w niej położyć. Miskę myje się i dezynfekuje co tydzień.

OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek prowadzi nocny tryb życia i nie potrzebuje silnego światła. UVB nie jest konieczne, ale może być korzystne. Lampa UVB (T5 HO, 5-6 %) obejmująca połowę terrarium nad ciepłym końcem poprawia dobrostan, o ile wąż może jednocześnie schronić się w cieniu. Celuj w indeks UV 2-3 w miejscu do wygrzewania.

Długość dnia zmienia się z porami roku: około 15 godzin światła latem i 9 godzin zimą, ze stopniowymi zmianami pomiędzy nimi, sterowana wyłącznikiem czasowym. Jasna lampa LED o temperaturze barwowej około 6500 K daje światło dzienne i może zwiększyć aktywność węża. Noc musi być całkowicie ciemna.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

Dorosłe *Lampropeltis triangulum* karmi się myszami i młodymi szczurami, a duże osobniki przyjmują małe i średnie szczury. Pokarm powinien być mrożony i rozmrożony, a jego szerokość nie może przekraczać 1,5 raza najszerszego miejsca ciała węża. Nie podawaj żywych gryzoni, ponieważ mogą pogryźć węża.

Młode karmi się co 5-7 dni, osobniki młodociane co 7-10 dni, a dorosłe co 10-14 dni. Jeśli wąż zaczyna tyć, zmniejsza się porcje lub wielkość ofiar. Pęseta z miękkimi końcówkami zmniejsza ryzyko ugryzienia, gdy wąż gwałtownie atakuje. W miarę możliwości urozmaicaj pokarm, np. przepiórkami lub jajami przepiórczymi. Od czasu do czasu lekko oprósz ofiarę mieszanką wapnia i witamin.

Młode małych form północnoamerykańskich, także *L. triangulum*, przez pierwsze miesiące często przyjmują tylko myszy natarte zapachem jaszczurki. Młode form tropikalnych zwykle bez problemu przyjmują rozmrożone oseski po pierwszym linieniu.

Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Lampropeltis triangulum jest zazwyczaj spokojny i dobrze znosi branie na ręce, ale niektóre osobniki są nerwowe i gryzą. Po przywiezieniu do domu zwierzę dostaje tydzień lub dwa na aklimatyzację, a brać na ręce zaczyna się je dopiero wtedy, gdy regularnie je. Zaczynaj od krótkich sesji trwających najwyżej 5 minut i pozwól wężowi wpełznąć na dłoń, zamiast go chwytać. Podpieraj ciało i poruszaj się powoli. Bierz węża na ręce co najmniej raz w tygodniu i najwyżej raz dziennie. Nie bierz go na ręce podczas linienia ani tuż po posiłku.

Węża trzeba trzymać pojedynczo, ponieważ zjada inne węże. W ciągu dnia jest spokojny, a aktywny staje się o zmierzchu. Jest zręcznym mistrzem ucieczek, więc zamki i pokrywa muszą być zawsze zamknięte.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Zwierzęta osiągają dojrzałość płciową w wieku 3-4 lat. Samice przed rozmnażaniem muszą być dobrze odżywione i zdrowe. Płcie są do siebie podobne pod względem ubarwienia i wzoru; samce są zazwyczaj dłuższe, ale samice mogą być cięższe. Pewne określenie płci wymaga doświadczenia i najlepiej powierzyć je doświadczonemu hodowcy lub weterynarzowi.

GODY I KOPULACJA

Okres chłodzenia sprawia, że u samic rozwijają się pęcherzyki jajnikowe, a samce wytwarzają zdolne do zapłodnienia nasienie, ale rozmnażanie udaje się także bez niego. Karmienie przerywa się miesiąc wcześniej, żeby przewód pokarmowy był całkowicie pusty. Następnie w ciągu dwóch tygodni obniża się temperaturę do 11-13 °C, w której zwierzęta odpoczywają przez 10-12 tygodni, po czym przez dwa tygodnie ponownie się je ogrzewa. Świeża woda musi być dostępna przez cały czas, a zwierzęta sprawdza się codziennie. Dla form wschodnich te wartości są szacunkowe; w naturze zapadają one w zimowy spoczynek od października lub listopada do kwietnia.

Po ogrzaniu karmi się małymi porcjami, stopniowo większymi i częstszymi, a pierwsze linienie następuje trzy do czterech tygodni później. Potem samca wpuszcza się do samicy na jedną noc, kilka razy w tygodniu przez trzy do pięciu tygodni. W okresie godowym samicę karmi się obficie.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Samica przybiera na wadze około miesiąca po kopulacji i odmawia jedzenia przed linieniem poprzedzającym złożenie jaj. Po linieniu wstawia się skrzynkę lęgową z wilgotnym torfowcem, np. plastikowy pojemnik z otworem o średnicy 5 cm w pokrywie. Jaja zostają złożone 7-10 dni po linieniu. Zniesienie liczy 2-24 jaja, najczęściej około 10, w zależności od wielkości samicy i formy. Zwykle jest jedno zniesienie w roku.

Jaja są białe i owalne.

INKUBACJA

Jaja przenosi się do pojemnika z wermikulitem, perlitem lub gotowym podłożem do inkubacji. Wilgotność w pojemniku musi przekraczać 90 %, ale jaja nie mogą leżeć na mokrym podłożu. Wermikulit z wodą powinien być na tyle wilgotny, żeby się zbrylał, ale nie tak mokry, żeby dało się z niego wycisnąć wodę. Temperatura powinna wynosić 27-29 °C i nigdy nie spadać poniżej 27 °C ani nie przekraczać 29 °C. Wyklucie następuje po 58-65 dniach.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

ODCHÓW MŁODYCH

Młode linieją 10-14 dni po wykluciu, a potem zwykle przyjmują rozmrożonego oseska. Większość form je bez problemu, ale niektóre przez pierwsze miesiące potrzebują zapachu jaszczurki. Trzymaj je pojedynczo w małych pojemnikach z kryjówką, małą miską z wodą i wilgotnym torfowcem, i karm co 5-7 dni.

Zdrowie i częste błędy

Gatunek jest odporny, a większość problemów wynika z niewłaściwej wilgotności, niewłaściwej temperatury lub przekarmiania. Typowe błędy to:

- Wilgotne podłoże i słaba wentylacja, które prowadzą do pleśni, gnicia łusek i problemów ze skórą.
- Linienie w kawałkach, spowodowane zbyt suchym powietrzem. Zapewnij wilgotną kryjówkę.
- Zbyt niskie temperatury, które powodują złe trawienie i zwracanie pokarmu.
- Przekarmianie, przez które wąż staje się zbyt gruby.
- Roztocza i inne pasożyty. Regularnie sprawdzaj skórę.
- Infekcje dróg oddechowych ze śluzem i oddychaniem przez otwarty pyszczek, które wymagają weterynarza.

Zmiany apetytu, ospałość i problemy z oddychaniem są oznakami choroby. Zgłoś się do weterynarza z doświadczeniem w leczeniu gadów, jeśli wąż nie je przez kilka tygodni lub wydaje się chory.

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.

Pełny poradnik z mapą i aktualizacjami: herpy.org/pl/weze/lampropeltis-triangulum